

Handleiding DISK: Lesgeven met DISK

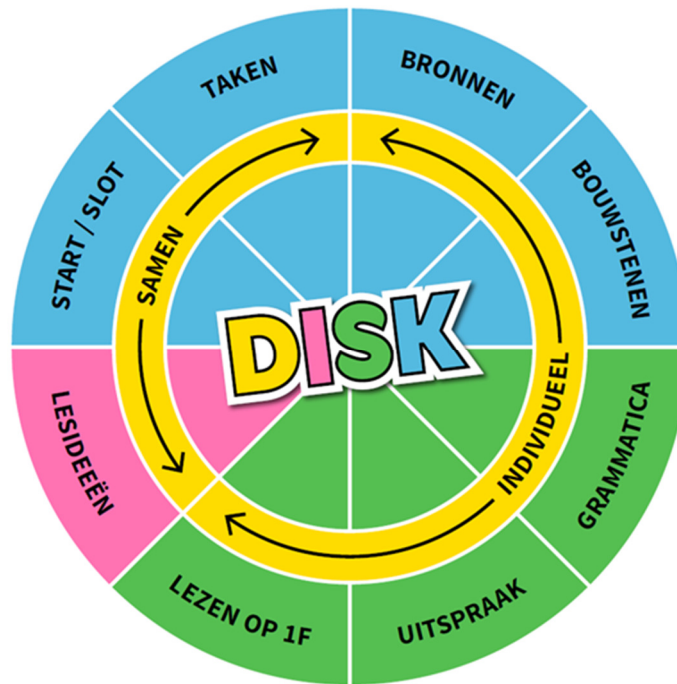

Inhoudsopgave

1. Introductie	2
2. Niveau bepalen	3
3. Themakeuze	3
4. Leerroutes voor de leerling	5
5. Lesorganisatie	7
6. Tijdsplanning	9
7. Differentiëren	11

1. Introductie

DISK bestaat uit 21 thema's en daarnaast nog lesmateriaal dat losstaat van de thema's. U kunt DISK zien als een schijf, 'de schijf van acht'. Elk onderdeel in die schijf heeft een plek in het lesprogramma voor de leerlingen. U stelt dit programma samen en maakt een lesplanning. Daarbij zorgt u dat alle onderdelen aan bod komen. In de schijf hieronder kunt u alle verschillende onderdelen zien.

De blauwe onderdelen vormen de themagerelateerde lesstof, de groene en roze onderdelen staan los van de thema's en gaan over het oefenen van de vaardigheden. In de gele cirkel ziet u onderdelen waar *samen* bij staat. Dit betekent dat leerlingen deze onderdelen samen doen of dat u hierbij een leidende of begeleidende rol heeft. Met de overige onderdelen kunnen leerlingen in principe zelfstandig aan de slag.

In deze handleiding laten we u zien welke mogelijkheden u heeft om les te geven met deze verschillende onderdelen in DISK. U heeft hierbij een sterk regisserende rol om zo maatwerk te kunnen bieden aan uw klas of aan een individuele leerling.

Wilt u eerst meer weten over de verschillende onderdelen in DISK? Raadpleeg dan de handleiding *DISK: Toelichting op de onderdelen*.

2. Niveau bepalen

Met welk niveau moeten mijn leerlingen starten? DISK heeft geen intake-toets om het startniveau van de leerling te bepalen. U kunt hiervoor reguliere NT2-toetsen gebruiken. U geeft in DISK onder de knop *Arrangeren* zelf aan welk niveau de leerling heeft. Er zijn drie niveaus waarop de themagebonden lesstof kan worden aangeboden:

Beginner 0 > A1

Halfgevorderd A1 > A2

Gevorderd A2 > B1

De meeste leerlingen die voor het eerst met DISK gaan werken zullen starten met het beginnersniveau. Gedurende het werken met DISK zal het niveau van de leerlingen verhogen. Wanneer het tijd is voor een niveauwissel hangt helemaal af van de leerling. Het is ook niet zo strikt te zeggen hoeveel thema's een leerling moet doorwerken om een bepaald niveau te behalen. Dit hangt af van:

- de leervaardigheid van de leerling
- hoeveel uren er aan een thema besteed wordt

In deze handleiding geven we hiervoor wel een indicatie, maar uiteindelijk zijn het de prestaties van de leerlingen die bepalen op welk niveau een leerling werkt. In de handleiding *DISK: Beoordeling en feedback* krijgt u handvatten voor beoordelen van deze prestaties.

3. Themakeuze

DISK bestaat uit 21 thema's. Een van de eerste keuzes die u als docent kunt maken is welke thema's of welk thema u opent voor uw leerling of een individuele leerling. Als u een selectie opent heeft u invloed op welke thema's een leerling ziet. U kunt ervoor zorgen dat een leerling niet afgeleid wordt door een ander thema of juist alvast kan doorwerken in andere thema's. In de handleiding *DISK: Toelichting op de verschillende onderdelen* leest u hoe u dat kunt regelen onder de knop *Arrangeren*. Maar hoe bepaalt u welke thema's u gaat kiezen?

Stap 1: Met de hele klas, per groep of per leerling?

1. **Met de hele klas.** U gaat met de hele klas aan de slag met hetzelfde thema. Leerlingen werken op hun eigen niveau, maar dus wel aan hetzelfde thema. Deze optie is wenselijk omdat leerlingen bij de *Taken* moeten samenwerken. Dit is ook de minst intensieve optie voor u als docent, omdat u zich kan focussen op één thema en de voorbereiding die daarbij hoort.
2. **In groepjes:** U heeft in de klas groepjes die met verschillende thema's werken. Dit is soms noodzakelijk als u een klas heeft waar leerlingen op verschillende momenten in het jaar instromen. U kunt dan een instroomgroepje maken van een paar leerlingen die rond dezelfde tijd zijn ingestroomd. Dit kan via de tool *Groepen beheren* onder *Arrangeren*. Wij raden aan om leerlingen zoveel en zo snel mogelijk te laten

aansluiten bij de rest van de klas. Hierdoor hebben de leerlingen meer mogelijkheden om samen te werken en van elkaar te leren.

3. **Per leerling:** U laat leerlingen individueel werken, ieder met een eigen thema. Deze optie is minder wenselijk omdat er dan voor de leerlingen minder mogelijkheden zijn om samen te werken aan de taken en van elkaar te leren. Als u veel te maken heeft met tussentijdse instroom raden we aan om:
 - zoveel mogelijk met groepjes (in de klas) te werken
 - een ‘losse’ instroomleerling zo snel mogelijk te laten aansluiten bij het thema waar de rest van de klas of een groepje mee bezig is.

Stap 2: Welke thema's?

Ook hier hebben we te maken met meer of minder ideale situaties.

Situatie 1: Op dezelfde tijd instromen Leerlingen die net op school komen werken thema 1 t/m 6 door. Deze eerste thema's zijn iets eenvoudiger en bieden een handige woordenschat voor leerlingen die net op de ISK komen. Vervolgens wordt steeds een thema gekozen waar de hele klas aan werkt. U kunt de thema's lineair afwerken, maar dat hoeft niet per se. Wel is het handig om een aantal thema's per schooljaar te 'reserveren' om te voorkomen dat er overlap is met het tweede jaar. Bijvoorbeeld de eerste 15 thema's in het eerste jaar en 6 in het tweede jaar (dit is helemaal afhankelijk van het aantal lessen dat u het eerste jaar en het tweede jaar aan Nederlands besteedt).

Situatie 2: Op verschillende momenten instromen Leerlingen die later instromen doen idealiter ook thema 1 t/m 6 en sluiten dan aan bij het thema waar de rest van de klas aan werkt. Mocht het qua planning onhandig zijn dat deze individuele leerling of een groepje dan te ver achterloopt, dan kan ervoor gekozen worden niet alle zes thema's eerst te doen, maar alleen de eerste twee of drie.

N.B. Het eerste thema *Naar school* heeft een aparte status vergeleken bij de andere thema's. Het thema *Naar school* kan naar behoefte worden ingezet naast het tweede thema *Kennismaken*.

4. Leerroutes voor de leerling

Zoals gezegd is het niet te bepalen bij welk thema een leerling door kan gaan naar een hoger niveau, omdat dit afhangt van de individuele prestaties. In de handleiding DISK: Beoordeling en feedback staan hiervoor aanwijzingen. Om een beeld te geven we hieronder toch een aantal suggesties voor leerroutes voor een gemiddelde leerling, een langzame leerling en een snelle leerling. Hierbij wordt uitgegaan van de standaardroute, oftewel de thema's worden lineair doorgewerkt.

Gemiddelde leerling

Beginner: 0 > A1

De leerling doet thema 1 tot en met 6: de *Taken*, *Bronnen*, *Bouwstenen* en *Lesideeën* op beginnersniveau. Er wordt aan de *Uitspraak* gewerkt en mogelijk al een start gemaakt met de *Grammatica*.

Na 6 thema's heeft hij A1 bereikt.

Halfgevoorderd: A1 > A2

De leerling doet thema 7 tot en met 11: de *Taken*, *Bronnen*, *Bouwstenen* en *Lesideeën* op halfgevoorderd niveau. De leerling doet ook de woorddoefeningen van de *Bouwstenen* op het niveau daaronder, dus het beginnersniveau. Er wordt aan de *Uitspraak* en *Grammatica* gewerkt en de leerling begint met *Lezen op 1F*. Extra, optionele stof: De productieve *Taken* uit de thema's 1 tot en met 6 (die hij dus al op het lagere niveau heeft gedaan) op halfgevoorderd niveau. Dit houdt in dat de leerling de *Taken* herhaalt en dat de taakuitvoering door u op een hoger niveau beoordeeld wordt. Na 11 thema's heeft hij A2 bereikt.

Gevorderd: A2 > B1:

De leerling doet thema 12 tot en met 21: de *Taken*, *Bronnen*, *Bouwstenen* en *Lesideeën* op gevorderd niveau. De leerling doet ook de woorddoefeningen van de *Bouwstenen* op de niveaus daaronder, dus het halfgevoorderde en beginnersniveau. De leerling werkt door met de *Uitspraak*, *Grammatica* en *Lezen op 1F*. Extra, optionele stof: De productieve *Taken* uit de thema's 7 tot en met 12 (die hij dus al op een lager niveau heeft gedaan) op gevorderd niveau. Dit houdt in dat de leerling de *Taken* herhaalt en dat de taakuitvoering door u op een hoger niveau beoordeeld wordt.

Snelle leerling

De snelle leerling volgt dezelfde route als de gemiddelde leerling. Hij doet niet korter over de thema's dan de gemiddelde leerling, maar werkt extra met de *Vaardigheden*, de teksten bij *Lezen op 1F* en de *Grammatica*.

Langzame leerling

Beginner: 0 > A1

De leerling doet thema 1 tot en met 9: de *Taken*, *Bronnen*, *Bouwstenen* en *Lesideeën* op beginnersniveau. Daarnaast wordt er aan de *Uitspraak* gewerkt en na thema 6 een start gemaakt met de *Grammatica*. Na 9 thema's heeft hij A1 bereikt.

Halfgevoorderd: A1 > A2

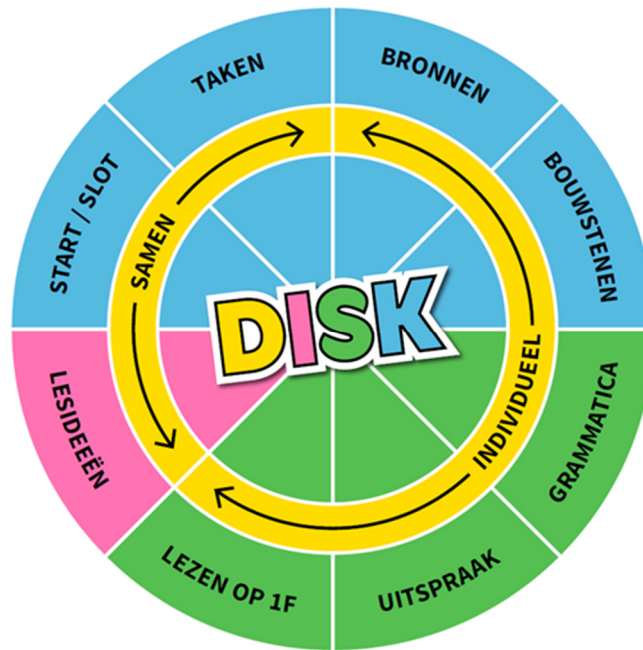
De leerling doet thema 10 tot en met 15: de *Taken*, *Bronnen*, *Bouwstenen* en *Lesideeën* op halfgevoorderd niveau. De leerling doet ook de woord oefeningen van de *Bouwstenen* op het niveau daaronder, dus beginnersniveau. Er wordt aan de *Uitspraak* en *Grammatica* gewerkt en de leerling begint met *Lezen op 1F*. Na 15 thema's heeft hij A1 bereikt.

Gevorderd: A2 > B1

De leerling doet thema 16 tot en met 21: de *Taken*, *Bronnen*, *Bouwstenen* en *Lesideeën* op gevorderd niveau. De leerling doet ook de woord oefeningen van de *Bouwstenen* op het niveau daaronder, dus het halfgevoorderde en beginnersniveau. N.B. Het voorkomen dat een leerling niet verder komt dan A2. Dan doet hij ook de laatste thema's op dit niveau. De leerling werkt door met de *Uitspraak*, *Grammatica* en *Lezen op 1F*. Extra, optionele stof: De productieve *Taken* uit de thema's 1 tot en met 15 (die hij dus al op een lager niveau heeft gedaan) op halfgevoorderd of gevorderd niveau. Dit houdt in dat de leerling de *Taken* herhaalt en dat de taakuitvoering door u op een hoger niveau beoordeeld wordt.

5. Lesorganisatie

In DISK werken leerlingen zelfstandig individueel, zelfstandig samen of samen met de docent. Bij het maken van een rooster probeert u als docent te zorgen voor voldoende afwisseling tussen deze groeperingsvormen. In de onderstaande schijf ziet u nog eens welke onderdelen individueel worden gedaan en welke onderdelen samen, ofwel zelfstandig ofwel met de docent.

Zelfstandig individueel

Bij de volgende onderdelen kan de leerling zelfstandig en individueel aan de slag:

- de animatie bij de *Start* + vragen
- *Bronnen*
- *Bouwstenen*
- *Woordenschrift*
- *Grammatica*
- *Uitspraak*
- *Lezen op 1F*
- *De onderdelen Lezen, Luisteren, Wordoefeningen, Verstaan en nazeggen en Routines onder het kopje Vaardigheden.*
- *(Oefenschrift DISK woorden)*

Hier ondersteunt u de leerlingen bij het zelfstandig werken. U geeft individueel antwoord op vragen, helpt op weg of geeft zo nodig uitleg. Deze onderdelen kunnen eventueel ook als huiswerk worden opgegeven.

Zelfstandig samen

Hierbij zijn de leerlingen van elkaar afhankelijk. U begeleidt de groepjes, geeft antwoord op vragen uit de groepjes, helpt de groepjes op weg etc. De leerlingen werken (zo zelfstandig mogelijk) samen. De leerlingen doen de volgende activiteiten samen:

- het grootste deel van de *Taken*
- een enkele opdracht bij de *Bronnen*
- de *Lesideeën*

Binnen de taakopbouw zit wel regelmatig een individuele stap; die wordt echter in onderlinge samenwerking gezet.

Samen met de docent

Hier hebt u als docent een centrale rol. U doet de activiteiten met de hele klas of - als u met niveaugroepjes werkt - voor een deel met de hele klas en voor een deel met niveaugroepjes. De activiteiten waarbij u een centrale rol speelt zijn:

- de groepsopdracht bij de *Start* van het thema (eventueel ook de animatie samen bekijken)
- de extra activiteiten bij de taken, zoals is beschreven in de docentversie van de *Taken*.
- de slotopdracht als afronding van het thema bij de *Taken*
- de leeractiviteiten voor in de les bij de *Taken*, zoals beschreven in de docentinstructie bij de taak
- de leeractiviteiten uit de *Lesideeën*
- de evaluatie van de taakuitvoering en de feedback bij de *Taken* en *Lesideeën*
- de beoordeling van de resultaten van de *Taken* en *Lesideeën*

6. Tijdsplanning

Het is lastig om een eenduidige tijdsplanning te geven voor het werken met DISK. Er zijn namelijk nogal wat variabelen die de tijdsplanning kunnen beïnvloeden:

- de duur van een lesuur
- het aantal beschikbare lessen voor DISK
- het aantal uur dat er laptops beschikbaar zijn
- het aantal uur dat leerlingen aan DISK werken als huiswerk
- de heterogeniteit van de klas
- de mate waarin per leerling of groep wordt gedifferentieerd op tempo, extra stof en sturing

U zult een tijdsplanning moeten maken die passend is bij de situatie op uw school en uw klas. Om toch een beeld te geven we hier een indicatie van het aantal lesuur (50 minuten) dat je kunt besteden aan de onderdelen in DISK. Bij het themagerelateerd lesmateriaal gaat dit per thema en bij het niet-themagerelateerd lesmateriaal gaat dit per week.

Themagerelateerde lesstof		Niet-themagerelateerde lesstof	
Per thema	lesuur	Per week	lesuur
Start	1	Grammatica	2
Bronnen	2	Uitspraak	1
Woordenschrift	0,5	Lezen op 1F	1
Bouwstenen	3	Lesideeën	2
Taken	9	Totaal	6
Toets	0,5		
DISK Oefenboek woorden	2		
WRTS en drillster	1		
Totaal	18		

Themagerelateerde onderdelen

Deze 18 lessen worden dus verspreid over het aantal weken dat er met een thema wordt gewerkt.

Niet-themagerelateerde onderdelen

Deze 6 lesuur worden dus verspreid over een week.

Situatie 1 – twee weken per thema in lesuren

Themagerelateerde lesstof	18
Niet-themagerelateerde lesstof	12
Totaal	30

Uitgaande van 15 lesuur beschikbaar voor DISK per week.

Situatie 2 – drie weken per thema in lesuren

Themagerelateerde lesstof	18
Niet-themagerelateerde lesstof	18
Totaal	36

Uitgaande van 12 lesuur beschikbaar voor DISK per week.

7. Differentiëren

Er zijn verschillende manieren om te differentiëren in DISK.

Differentiatie naar niveau

- Alle *Bronnen* en *Bouwstenen* worden binnen de thema's automatisch aangeboden op het ingestelde niveau van de leerling: beginner, halfgevoerd en gevorderd. Via het kopje *Vaardigheden* zijn overigens alle oefeningen voor luister-, lees-, schrijf- en spreekvaardigheid, de *Routines*, *Verstaan en nazeggen*, en de *Woord oefeningen* voor alle leerlingen op alle niveaus beschikbaar. Via deze ingang kunt u leerlingen een keer laten oefenen op een iets hoger niveau, om te kijken of ze hier goed doorheen komen.
- De *Taken* en *Lesideeën* worden op eenzelfde niveau aangeboden. Als docent kunt u op verschillende manieren differentiëren:
 - U varieert in de instructie bij de *Taken* afhankelijk van het niveau en legt zo nodig de bedoeling van een *Taak* uit.
 - Of: u maakt een selectie van de taaltaken voor de leerlingen. U laat niet alle leerlingen alle taaltaken doen. De makkelijkere (bijv. de meer receptieve of meer gestuurde) laat u door de beginners doen, de moeilijkere door de gevorderden.
 - Bij de uitvoering van de *Taken* doet iedereen mee op zijn eigen niveau. U kunt homogene maken of juist heterogene niveaugroepjes.
 - Daarna beoordeelt u de resultaten gerelateerd aan het niveau van de leerling. U leest hier meer over in de *Handleiding DISK: Beoordeling en feedback*.

Differentiatie naar tempo

Om snelle leerlingen in DISK te bedienen zijn er een paar opties. Snelle leerlingen kunnen:

- sneller door de *Bronnen* en *Bouwstenen* heen
- de *Bronnen* en *Bouwstenen* van hetzelfde thema op een hoger niveau maken
- meer tijd steken in de uitvoering van de *Taken* of een *Lesidee*. U kunt als docent een uitbreiding geven of hogere eisen stellen aan de taakuitvoering.
- extra werken met de *Vaardigheden*, *Lezen op 1F*, *Grammatica* en *Uitspraak*
- meer zelfstandigheid (en dus minder begeleiding) krijgen bij het uitvoeren van de *Taken* en de *Lesideeën*.

Differentiatie naar sturing

U kunt altijd variëren met uw stijl van begeleiden, afhankelijk van de situatie en van de leerlingen:

- ↓ Instructie: aan de hand nemen, overnemen.
- ↓ Begeleiding: luisteren en vertrouwen geven, demonstreren.
- ↓ Ondersteuning: helpen waar dat nodig is, stimuleren.
- ↓ Loslaten: alleen proces bewaken.

Leerlingen die goed zelfstandig kunnen werken en veel eigen verantwoordelijkheid aan kunnen, kunt u vrijer laten dan leerlingen die dit minder goed kunnen.